

L. MENDELSON

TEORIA I HISTORIA KRYZYSÓW I CYKLI EKONOMICZNYCH

TOM III

Q_w

WARSZAWA 1966

PAŃSTWOWE WYDAWNICTWO NAUKOWE

SPIS TREŚCI

Przedmowa	5
---------------------	---

Część 1

PIERWSZY CYKL EKONOMICZNY EPOKI IMPERIALIZMU (KRYZYS 1907 R.)

Rozdział pierwszy. Od kryzysu 1900 r. do kryzysu 1907 r.	10
--	----

Cykl lat 1900—1907 — pierwszym cyklem kapitalizmu monopolistycznego. Specyfika końcowej fazy kryzysu lat 1900—1903 wynikiem panowania monopolu. Ogólna charakterystyka fazy rozkwitu w cyklu lat 1900—1907. Spadkowa tendencja wzrostu sił wytwórczych w Europie zachodniej. Materialna podstawa rozkwitu cyklicznego w USA. Materialna podstawa rozkwitu cyklicznego w Europie zachodniej. Emisja kapitału, grynderstwo, ekspansja kredytowa.

Rozdział drugi. Narastanie kryzysu 1907 r. w USA i głównych krajach Europy zachodniej	16
---	----

Rola monopolu w przyspieszeniu dojrzewania kryzysu. Narastanie kryzysu. Światowy kryzys pieniężny. Nasilenie i społeczne skutki kryzysu w USA. Nasilenie i społeczne skutki kryzysu w Anglii. Nasilenie i społeczne skutki kryzysu w Niemczech. Nasilenie i społeczne skutki kryzysu we Francji.

Rozdział trzeci. Kryzys 1907 r. w Japonii, Rosji i innych krajach. Ogólna charakterystyka cyklu lat 1900—1907 i kryzysu 1907 r.	120
---	-----

Specyficzne cechy cyklu ekonomicznego lat 1900—1907 w Japonii, spowodowane wojną z Rosją. Kryzys 1907 r. w Japonii. Deformacja cyklu ekonomicznego lat 1900—1907 w Rosji pod wpływem wojny z Japonią i rewolucji lat 1905—1907. Specyficzne cechy kryzysu 1907 r. w Rosji. Zasięg kryzysu 1907 r. i jego formy w krajach słabo rozwiniętych. Wnioski w sprawie głównych cech cyklu lat 1900—1907 i kryzysu 1907 r. Krótka charakterystyka burżuazyjnej historiografii kryzysu 1907 r.

Część 2

CYKLE EKONOMICZNE W PRZEDEDNIU I NA POZĄTKU OGÓLNEGO KRYZYSU KAPITALIZMU (KRYZYSY R. 1913 i 1920)

Rozdział czwarty. Od kryzysu 1907 r. do kryzysu 1913 r. 168

Cykl ekonomiczny w przededniu pierwszej wojny światowej. Trudności wyjścia z kryzysu 1907 r. Ich zaostanie się na skutek panowania monopolu. Kryzys pośredni w USA w latach 1910–1911. Rola monopolu w jego powstaniu. Materialna podstawa rozkwitu cyklicznego. Jego wąska podstawa w USA. Wąska podstawa rozkwitu cyklicznego w Rosji i Japonii. Zwolnienie tempa wzrostu produkcji. Słaby rozkwit cykliczny; przejawy tego w sferze giełdy i kredytu.

Rozdział piąty. Kryzys 1913 r. 223

Wybuch kryzysu nadprodukcji. Specyficzne cechy kryzysu w sferze kredytu, spowodowane przez napięcie stosunków międzynarodowych. Kryzys w USA. Kryzys w Niemczech. Kryzys w Anglii. Kryzys we Francji, Japonii i innych krajach. Światowy charakter kryzysu. Wpływ wojny światowej na przebieg kryzysu. Wnioski w sprawie głównych cech szczególnych cyklu lat 1907–1913 i kryzysu 1913 r.

Rozdział szósty. Główne cechy deformacji cyklu ekonomicznego w latach pierwszej wojny światowej 264

Cechy szczególne i specyficzne sprzeczności przezwyciężania kryzysu 1913 r. w warunkach wojny. Upadek gospodarczy krajów Europy uczestniczących w wojnie. Reprodukacja kapitału trwałego w krajach prowadzących wojnę. Rozprężenie gospodarcze zrodzone przez wojnę jako szczególny (wojenno-inflacyjny) rodzaj kapitalistycznego kryzysu ekonomicznego. Rozkwit ekonomiczny w USA w latach wojny. Materialne podłoże rozkwitu. Tempo wzrostu produkcji i kapitału trwałego w USA w cyklu lat 1913–1920. Specyficzne sprzeczności rozkwitu ekonomicznego w USA. Dwoisty (wojenno-cykliczny) charakter rozkwitu. Przejście USA po przystąpieniu do wojny od rozkwitu wojenno-inflacyjnego do częściowego wojenno-inflacyjnego kryzysu ekonomicznego. Wojenno-cykliczny rozkwit w Japonii. Główne wyniki rozwoju kapitalistycznej gospodarki światowej w okresie wojny.

Rozdział siódmy. Od zakończenia wojny do kryzysu 1920 r. 324

Kryzys częściowej nadprodukcji w USA, Japonii i wielu innych krajach w początkach okresu powojennego. Pogłębienie się wojenno-inflacyjnego kryzysu ekonomicznego w Niemczech. Powojenny etap wojenno-inflacyjnego kryzysu ekonomicznego we Francji i w Anglii. Spekulacyjny boom 1919/20 r., jego związek z wojenno-inflacyjnym kryzysem w Europie i jego specyficzne sprzeczności. Światowy charakter boomu spekulacyjnego. W sprawie przyczyn i charakteru wzrostu cen w latach 1915–1920.

Rozdział ósmy. Dojrzewanie i narastanie kryzysu 1920 r. Główne ognisko nadprodukcji 365

Specyfika dojrzewania kryzysu nadprodukcji w warunkach cyklu ekonomicznego zdeformowanego przez pierwszą wojnę światową i jej następstwa. Wybuch kryzysu ogólnej nadprodukcji w głównych jego ogniskach — USA, Anglii i Japonii. Wybuch światowego kryzysu agrarnego. Powszechne załamanie się cen. Kryzys światowego handlu. Światowy charakter kryzysu pieniężnego. Nasilenie i społeczne skutki kryzysu w USA. Nasilenie i społeczne skutki kryzysu w Anglii. Nasilenie i społeczne skutki kryzysu w Japonii.

Rozdział dziewiąty. Światowy charakter kryzysu 1920 r. 403

Kryzys w Kanadzie i w byłych neutralnych krajach Europy. Kryzys nadprodukcji we Francji i Belgii. Kryzys we Włoszech. Kryzys w Czechosłowacji. Krótkotrwałe zjawiska częściowej nadprodukcji w warunkach wojenno-inflacyjnego kryzysu w Niemczech i niektórych innych krajach. Przejawy kryzysu 1920 r. w słabo rozwiniętych krajach Azji i Afryki. Przejawy kryzysu 1920 r. w krajach Ameryki Łacińskiej. Kryzys w dominiach angielskich: Australii, Nowej Zelandii i Związku Południowej Afryki.

Rozdział dziesiąty. Ogólna charakterystyka cyklu ekonomicznego lat 1913—1920 i kryzysu 1920 r. Niektóre zagadnienia teorii kryzysów 462

Ogólny obraz cyklu ekonomicznego zdeformowanego przez pierwszą wojnę światową i jej skutki. Bezpodstawność koncepcji o czasowej zmianie wskutek wojen cyklicznego, kryzysowego charakteru kapitalistycznej reprodukcji. Przeciwno negowaniu kapitalistycznych wojenno-inflacyjnych kryzysów ekonomicznych. Rola wojenno-inflacyjnego kryzysu w deformacji cyklu w okresie przed kryzysem 1920 r. Kryzys 1920 r. jako organiczna jedność kryzysu nadprodukcji i kryzysu wojenno-inflacyjnego. Kryzys 1920 r. — światowy kryzys cykliczny o szczególnych cechach wynikających ze specyfiki początkowego okresu ogólnego kryzysu kapitalizmu. W kwestii istnienia jednolitego cyklu światowego przy jednoczesnym zakłóceniu zgodności wahań koniunktury ekonomicznej w poszczególnych krajach. Światowy charakter i wielkie nasilenie kryzysu 1920 r. Wpływ procesu przerastania kapitalizmu monopolistycznego w wojenny kapitalizm państwowo-monopolistyczny na przebieg cyklu lat 1913—1920. Podstawowe cechy burżuazyjnej historiografii kryzysu 1920 r.

Podstawowe wskaźniki statystyczne rozwoju ekonomicznego USA, Anglii, Niemiec, Francji, Japonii i Rosji na początku XX wieku 509

